

פרשת ויחי – הסכם זבולון ויששכר

בברכת יעקב לבניו הקדים יעקב את ברכת זבולון לברכת יששכר.

והטעם לכך, אמרו רבותינו במדרש רבה: זבולון עסק במסחר ויששכר עסק בתורה, זבולון פרנס את יששכר ובכך אפשר ליששכר ללמוד תורה, לכן הקדים יעקב לברך את זבולון לפני יששכר.

ועל כך נאמר בספר משלי (ג): "עץ חיים היא למחזיקים בה".

במשנה הראשונה במסכת זבחים מופיעה דעה בשם שמעון אחי עזריה, נשאלת השאלה מדוע צריך לציין ששמעון הוא אחיו של עזריה?

פירש רש"י שעזריה עסק במסחר והוא פרנס את אחיו שמעון שלמד תורה, והם התנו ביניהם שיהיה לעזריה חלק בשכר הלימוד של שמעון, לכן כשמזכירים את שמו של שמעון מזכירים גם את שמו של אחיו עזריה.

במסכת סוטה (כא.) מבואר שלא בכל מקרה אפשר לקנות את התורה של התלמיד חכם. כשהלל למד תורה הוא היה עני, ומסופר עליו במסכת יומא (לה:): שיום אחד הוא לא מצא עבודה ולא היה לו כסף לתת לשומר בית המדרש. השומר לא היה מוכן לתת להלל להיכנס לבית המדרש בלי שישלם. מה עשה הלל? עלה על הגג וישב ליד פתח הארובה ומשם שמע את דברי התורה של שמעיה ואבטליון. אותו יום היה יום שישי בחודש טבת והתחיל לרדת על הלל שלג עד שכיסה אותו לגמרי, בבוקר היה חשוך בבית המדרש וכשהסתכלו בפתח הארובה ראו את פניו של הלל, מיד הורידו אותו מהגג והכניסו אותו לבית המדרש.

אחרי שהלל התפרסם כגדול בתורה בא אליו אחיו שבנא, והציע לו, שהוא שבנא יפרנס אותו, ובזכות זאת הוא יקבל מהלל חלק מלימוד התורה שלו, על ההצעה הזאת של שבנא אמרו רבותינו שאי אפשר לבצע אותה. הסיבה לכך היא שאפשר לעשות שותפות לפני שהתלמיד חכם התחיל ללמוד, כשכל האפשרות שלו ללמוד היא בגלל התמיכה הכספית. אבל לבוא

לתלמיד חכם אחרי שהוא כבר למד, ולהציע לו לקנות ממנו את התורה שלו, את זה אי אפשר לעשות.

בספר מנחת אשר מופיעה השאלה הבאה: גבאי צדקה עשה מגבית כספית עבור טיפול בחולה מסוכן, עשיר אחד היה מוכן לתת סכום כסף גדול אך בתנאי שיקנו ממנו את העברות שלו ואת עונשם, הרב אשר וייס פסק שאפשר רק לקנות שכר של לימוד תורה, אבל אי אפשר לקנות עברות ועונשים.

על מעלתו של התומך בלומדי תורה אמרו רבותינו במסכת כתובות (קיא :): כל המהנה תלמידי חכמים מנכסיו, מעלה עליו הכתוב כאילו הוא דבק בשכינה, שנאמר (דברים ד ד): "ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום".